

Kunst en spiritualiteit: naar een nieuwe dialoog

Denkend Geloven

Gent | februari – april 2019

Religieuze kunst heeft een eeuwenoude geschiedenis: ze gaat terug tot Plato en Thomas van Aquino, die schoonheid, waarheid en goedheid beschouwden als een drie-eenheid. Maar sinds de moderniteit hebben zowel kunst als spiritualiteit een grondige evolutie gekend en zijn ze hun eigen weg gegaan.

De vraag rijst of er vandaag nog een dialoog mogelijk is tussen beide en waaruit die dialoog dan zou bestaan. Is er in de hedendaagse kunst nog ruimte voor spiritualiteit? En staat de hedendaagse spirituele beleving open voor esthetische ervaringen? Hoe krijgt die dialoog vorm in concrete toepassingen zoals architectuur, muziek, schilderkunst of film? Maar ook: kan kunst een perspectief en zelfs heling bieden aan de zoekende mens, aan de mens in nood?

Denkend Geloven stelt in vier lezingen de blik op scherp: wat betekenen kunst en spiritualiteit voor elkaar in de 21e eeuw?

Het einde van de kunst? Het einde van de religie? | em. prof. dr. Paul Cruysberghe

woensdag 20 februari 2019 van 19.30 uur tot 21.30 uur

Ooit suggereerde de Duitse filosoof Hegel dat de doorbraak van het protestantisme en van de Hollandse landschap- en portretkunst het einde van de kunst inluidde. Door het beeldverbod in het protestantisme en de secularisering van de thematiek in de schilderkunst leek de navelstreng tussen kunst en religie principieel doorgesneden. Vandaag stellen we vast dat, althans in de westerse wereld, ook het einde van de religie is ingeluid. Misschien neemt kunst in een geseculariseerde wereld, op een ondogmatische en gefragmenteerde wijze, één van de meest wezenlijke functies van de religie over: het openhouden van de vraag naar de zin van het leven in al zijn dimensies.

Paul Cruysberghe is emeritus van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte van KU Leuven. Tot zijn onderzoeks- en onderwijsopdrachten behoren o.a. Esthetica en Kunstfilosofie.

Kunst in het spirituele vacuüm? | prof. dr. Dirk De Wachter

woensdag 13 maart 2019 van 19.30 uur tot 21.30 uur

De mens is een zin-zoekend wezen. Wanneer hiervoor (individueel of collectief) te weinig ruimte geboden wordt, leidt dat tot frustraties. En daarmee in het reine komen, wil wel eens moeilijk zijn. Religies proberen vaak dit zoeken te kanaliseren. Maar in tijden dat kerken leeglopen, lijkt kunst vaak die functie over te nemen: ook kunst probeert het ongreepbare voelbaar te maken – wel wetende dat het laatste woord nooit gezegd is.

Dirk De Wachter werkt als psychiater voor KU Leuven. Hij is o.a. bekend van de boeken *Borderline Times*, *Liefde – een onmogelijk verlangen?* en *De wereld van De Wachter*.

Spiritualiteit en muziek | Jan Christiaens

woensdag 20 maart 2019 van 19.30 uur tot 21.30 uur

Klassieke muziek en christelijke spiritualiteit zijn al eeuwenlang verwanten van elkaar. Ze bewegen zich op hetzelfde speelveld: dat van de menselijke innerlijkheid en gevoeligheid voor al wat goed, waar en mooi is. In een eerste luik verkennen we de verwantschap tussen muziek en christelijke spiritualiteit, in het denkspoor van (muziek-)theologen als Hans Urs von Balthasar en Pierangelo Sequeri. In het tweede luik nemen we de proef op de som en laten we ons op sleptouw nemen door composities van Johann Sebastian Bach, Olivier Messiaen en Arvo Pärt. Door hun muziek aan den lijve te ondervinden, hopen we een beter zicht te krijgen op wat uiteindelijk op het spel staat in de verhouding van klassieke muziek en christelijke spiritualiteit.

Jan Christiaens is musicoloog, en educatief medewerker bij CCV – Bisdom Gent

Over een conceptuele nagalm. Modernistische architecten en hun religieus denken | prof. dr. Rajesh Heynicks

woensdag 3 april 2019 van 19.30 uur tot 21.30 uur

Het modernisme was niet leeg of homogeen en dus nooit zuiver en eenduidig. Het was opgevuld met tegenstrijdigheden. Modernisten hielden van de stad, maar adoreerden ook het platteland. Ze bejubelden technologische innovaties en bepleitten een open samenleving, maar konden ook in de ban van verleden geraken en zich ontpoppen tot aanhangers van reactionaire politici. In al het wetenschappelijk onderzoek over deze dubbelzinnigheden is er relatief weinig aandacht besteed aan de impact van traditionele religies op modernistische denkbeelden. Deze lezing brengt daar verandering in. Er wordt aangebond dat voor pionierende modernisten het kanaliseren van de spanning tussen een moderne sensibiliteit en hun in opvoeding of leefomgeving verankerde geloofsovertuiging een te nemen horde was. Naast een breuk met oude religieuze opvattingen te bewerkstelligen, ondernamen ze ook pogingen om deze te integreren.

Rajesh Heynicks is hoogleraar in de Faculteit Architectuur van KU Leuven, op de campus Sint-Lucas in Gent en Brussel.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Plaats: KU Leuven Technologiecampus Gent, Gebroeders de Smetstraat 1 in Gent (routebeschrijving: <https://iiv.kuleuven.be/gent/contact>)

Inschrijving: www.iiv.kuleuven.be/nieuws/denkendgeloven. U betaalt 10 euro voor één avondlezing of 30 euro voor de volledige reeks op de rekening IBAN BE31 2850 2133 2955 van het Postuniversitair Centrum, met vermelding "400/0016/41763 + naam deelnemer(s)".